افغانستان اسلامي جمهوري دولت

د خوست د پوهنې رياست

د تريزيو د پوهنې امريت

MS WindoW Note

Ketabton.com

شاګرد نوم(   )

ترتيب كوونكى:نوروالي قربان

اړيکه:0700858266—0778268663

Noorwali.qourban@Gmail.com:Gmail

Noorwali Qourban:Facebook

Qurban photo copy

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

د لوی او بښوونکي څښتن په سپیڅلي نامه: لکه څرنګه چې موجوده پیړۍ د تکنالوژۍ پر مټ بسیا ده، د تکنالوژۍ زده کړه د موجوده بشر لازمه او اساسي اړتیا ده . یو د تکنالوژۍ له وسایلو څخه کمپیوټر ده چې په ټولو خـــصوصي مکاتبو کې د یوه مضمون په صفت تدریسیږي او کمپیوټر د زده کړې لپاره مسلسلې مطالعې ته اړتیا ده که په کمپیوټر باندې پرله پسې عملي کار ونه شي ډېر زر له خافظې څخه خارجیږي (هیریږي). نو داچې اکثره شاګردان په کورونو کې خپل کمپیوټر نه لري او په امتحان کې کومه داسې لاره نه لري ترڅو دوی امتخان ته ځان اماده کړي نو د دې لپاره هر استاد ډول ډول میتودونه کاروي ترڅو شاګردانو ته دخل یوه سالمه لاره پیدا کړي. نوما هم د یوه استاد په صفت دا ستونزه درک کړي او خپلو شاګردانو ته مې د (MS Window) پروګرام یو وړوکی شان چیپټر د دریم څخه ترپنځم ټولګي پوري شاګردانو ته تیار کړی ده تر څو راتلونکي امتخان ته د دې چپټر له لارې مطالعه وکړي.په دې چپټر کې ما ترخپلې وسې پوري کوشش کړیده چې هر یو کمانډ په ډېر ساده لهجه تشریخ کړم د لا اسانتیا په خاطر مې د چپټر په هر مخ کې د کمانډ عکس او لاندې مې ورته یو وړوکی تعریف لیکلی ده او بل مخ په تشه صفخه کې باید شاګردان له ځانه ډېره تشریخات ولیکي.

د لوړو ټولګیو شاګردانو ته مې بیا د ms Word,MS excel) Window) learningاجوړ کړیده تر څو په کور کې ترې استفاده وکړي.

دا چې انسان نیمګړی ده زما په لیکنه کې به ختما نیمګړتیاوې موجودي وي ستاسو نیوکو او انتقادونو ته سترګې په لار یم .

په پښتانه مینه نورولي قربان

0700858266

(c) ketabton.com: The Digital Library

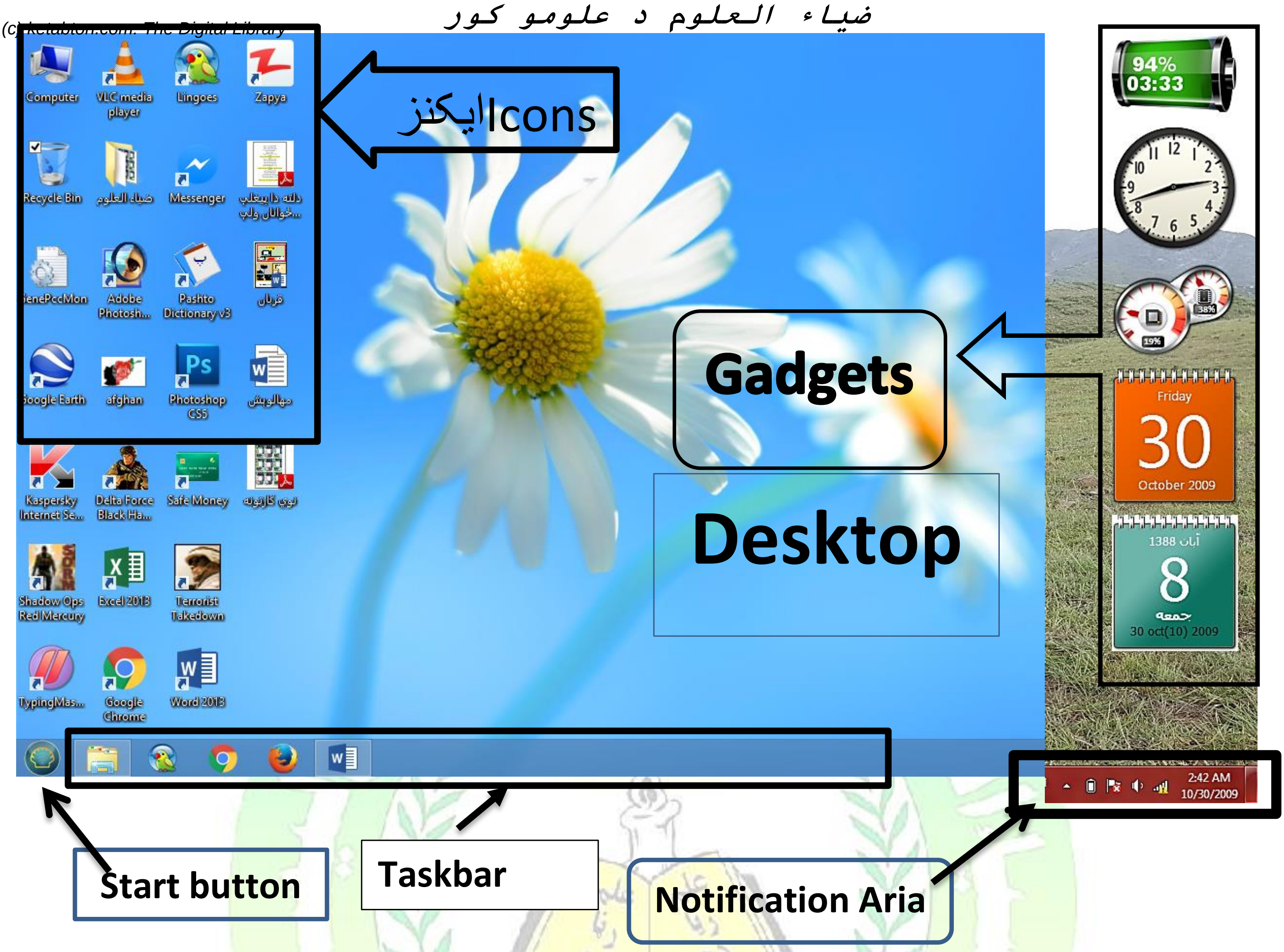

Icons:د هر پروګرام شکل ته ایکنه وایي.

Gadgets:د کمپیوټر تنظیموونکي برخي لکه ساعت،جنتري او داسي نورو برخو ته وایي.

Start menu:د ستارټ بټن و هلو وروسته چي کله ستارټ مینو خلاصه شي نو د هغې له لاري موږ کولای شو چي هر ډول پروګرام(Software)خلاص کړو. Desktop:

د کمپیوټر هغه برخه ده چي هلته ټولې ایکنې پرتې وي او یا چي په background کوم تصویر ښکاري همدا د ډسکټاپ ساحه ده.

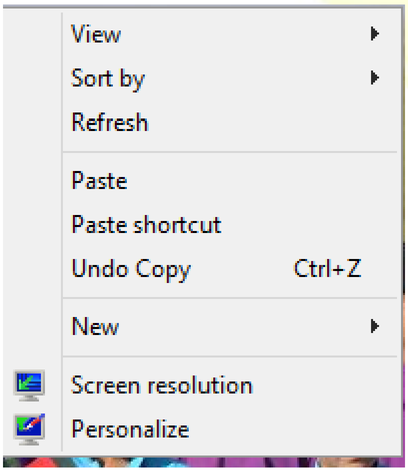

Pop up menu د ښي کلیک کولو وروسته په ډسکټاپ باندي یو لیست ښکاره کیږي چي د هغې په وسیله د ډسکټاپ ایکنو یا شکلونو ترتیبات کیږي.

Personalizeپه مدد کولی شو چي د ډسکټاپ Desktop ته تصویرونه او رنګونه بدل کړو.

د کمپیوټر پیژندنه او تاریخچه

کمپیوټر دلاتیني ژبې د compute له کلمې څخه اخیستل شویده چې مانا یې مخاسبه (شمیرنه ده)کله چې (R)ورجمع شي نوبیا محاسبه کوونکي (شمیرونکي)په مانا ده

یا کمپیوټر یو ډیجیټل برقي ماشین ده چې سخت او مشکل کارونه په لنډ وخت کې ترسره کوي

یا: کمپیوټر هغه بریښنایيز ماشین دی چې پروګرام منونکی وی او منطقي اوریاضیکي اجرات تر سره کوي.

دلومړی ځل لپاره کمپیوټرپه (1942م) کال کې دیو امریکایي عالم الاتاسوټ بري لخواه د امریکا په هاردوارډ پوهنتون کې احتراع اوجوړ شوو.

په (1960م)کال کې یو لوی کمپیوټر جوړ شو چې دیوې کوټې په اندازه وو او په یو وخت کې ورته ډېر کار کوونکي ورته په کار وو.

اولین کوچنی کمپیوټر (personal computer)چې (PC)په نامه یادیږي په 1979م کال کې جوړ شو.

او وروروسته کمپیوټر ته د کمپیوټر نوم د چـــــین هیواد له خواه ورکړل شو

کمپیوټر دوې ۲ برخو ویشل شوی ده چې یوې برخې ته يېSoftwareوایي. سافټویر د کمپیوټر هغه برخه ده چې په سترګو لیدل کیږي خو لمس کیږي نه یا ټول هغه پروګرامونه چې په کمپیوټر کې د ننه ترسره کیږي سافټویر په نامه یادیږي لکه: Microsoft office,zapya,vlc,etc

،چې بلې برخې ته یې Hardware(سخته الې چې ورته په پښتو ژبه کې ورته وایي)چې عبارت دي له Mouse,keyboard,CPU,monitore,printer,loud speaker

کمپیوټر له څلورو اصلی واحدونو(برخو) څخه جوړشوی دی ۱:موس Mouse ۲:کیبورډ Keyboard: ۳:مانیټور Monitor ۴:CPU

Mouse:1:-یاموږک هغه اله ده چې د کمپیوټر د چالانیدو څخه وروسته د کار د شروع ځای د همدې الې په وسیله تاکل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Keyboard 2:یا لیک دړه :دا د کمپیوټر هغه برخه ده چې په دې د هرې ژبې الفباموجوده ده او د همدې لیکدړې په واسطه هر ډول عملیې ترسره کیږي کیبورډ بټنې په درو برخو ویشل شوی دي .

الف: د عددونو او الفبا بټنې .

ب: د لیک نښنو او علامو بټنې.

ج: خاص بټنې چې په دې بټنو کې وظیفوي ،قلفوونکي او نوري بټنې شاملې دي.

Monitor3:منیټور: د تلویزون په څیر یوه پرده ده او هغه عملیې چې په کمپیوټر کې د ننه ترسره کیږي د منیټور د شیشه یا پرده باندې لیدل کیږي.

کله که بل سکرین یا پروجکټور د کمپیوټر سر وصل کوو نو د کیبورډ څخه (Start+p بټن وهو بیا به موږ ته یوه مینو ښکاره شي په هغه کې (duplicate)باندې کلیک کوو نو کمپیوټر به دسکرین سره وصل شي.

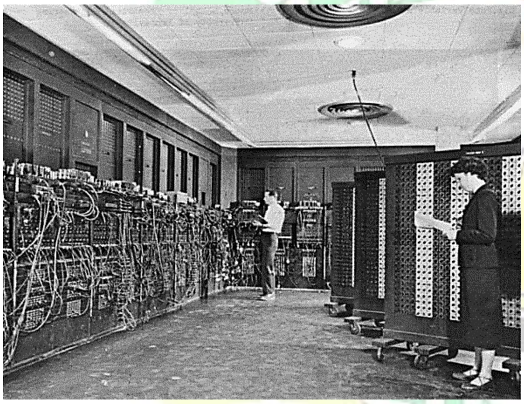

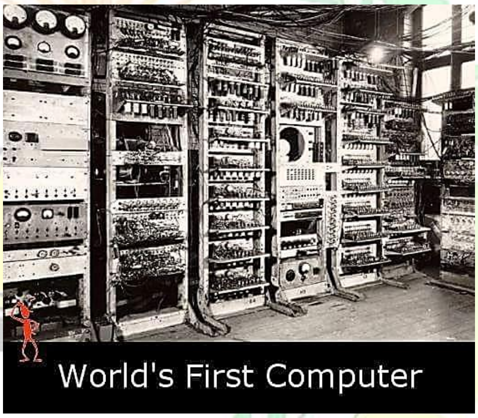

لومړی کمپیوټر

Mouse موږک

لیک دړه Keyboard

Printer پرینټر

لوډسپیکر loud speaker

Monitor لیدونی

فلش USB

سکینر

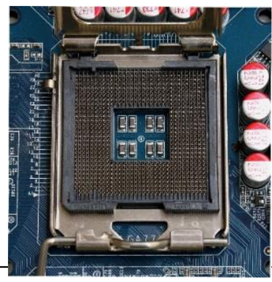

(CPU) central processing unit

(c) ketabton.com: The Digital Library

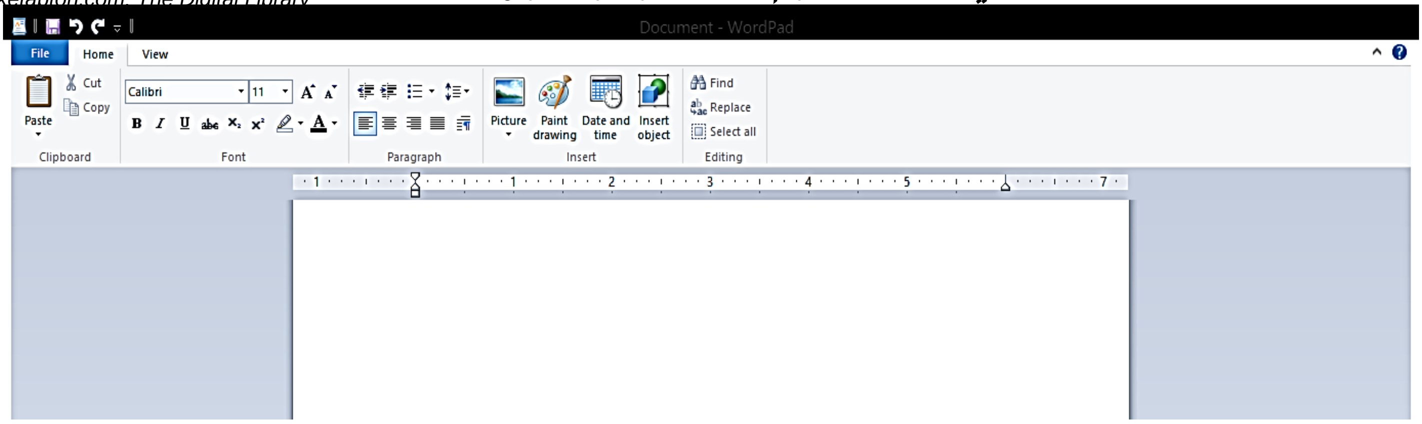

Word pad: پروګرام د وینډو له اساسي پروګرامونو څخه ده چي د لیکني لپاره استعمالیږي

د Word padوورډ پډ پروګرام د خلاصولو طریقه لومړی په ستارټ بټن باندي کلیک کوو او په search boxکې ورته (Word pad) لیکو او وروسته انټر بټن وهو

Cut په وسیله یوه لیکنه له یو ځای څخه وړو په لومړي ځای کي به نه پاتي کیږي او بل ځای ته به مکمله ځي.(ctr+x)

: Copy: په وسیله یوه لیکنه له یو ځای څخه وړو په لومړي ځای کي به هم پاتي کیږي او بل ځای ته هم ځي.(Ctrl+C)

5 : Paste:په وسیله هغه لیکنه چي مورږ د CUT,Copyله لاري راخیستي وي هغه پري اچولی شو (Ctrl+V)

(B): Boldپه وسیله کولای شو چي لیکنه لره غاټه کړو.(Ctrl+B)

Italic:(*I*)په مرسته کولای شو چي لیکل لړ څه کاږه یا مات کړو.(Ctrl+I)

<u>Under line:</u>په وسیله کولای شو چي د لیکني لاندې یو لیکه واچوو.(Ctrl+U)

Picture:په وسیله کولای شو چي یو تصویر راواخلو.

Paint drawing:په وسیله کولای شو چي د فیتت پروګرام څخه وورډ پډ پروګرام ته رسمونه راولو.

Date and time:په وسیله کولای شو چي تاریخ او وخت ولیکو.

Insert object:په مدد کولای شو چي دبل پروګرام څخه وورډپډ پروګرام ته د هغي پروګرام څخه یو څه راوړوو.

Findپه وسیله کولای شو چي په خپله لیکنه کي نومونه او لغاتونه پیدا او ولټوو.(Ctrl+F)

Replace:په مرسته کولای شو چي په خپله لیکنه کي نومونه ،لغاتونه په نورو نومونو بدل کړو.

Select all:په مرسته کولای شو چي ټوله لیکنه انتخاب کړو.(Ctrl+A)

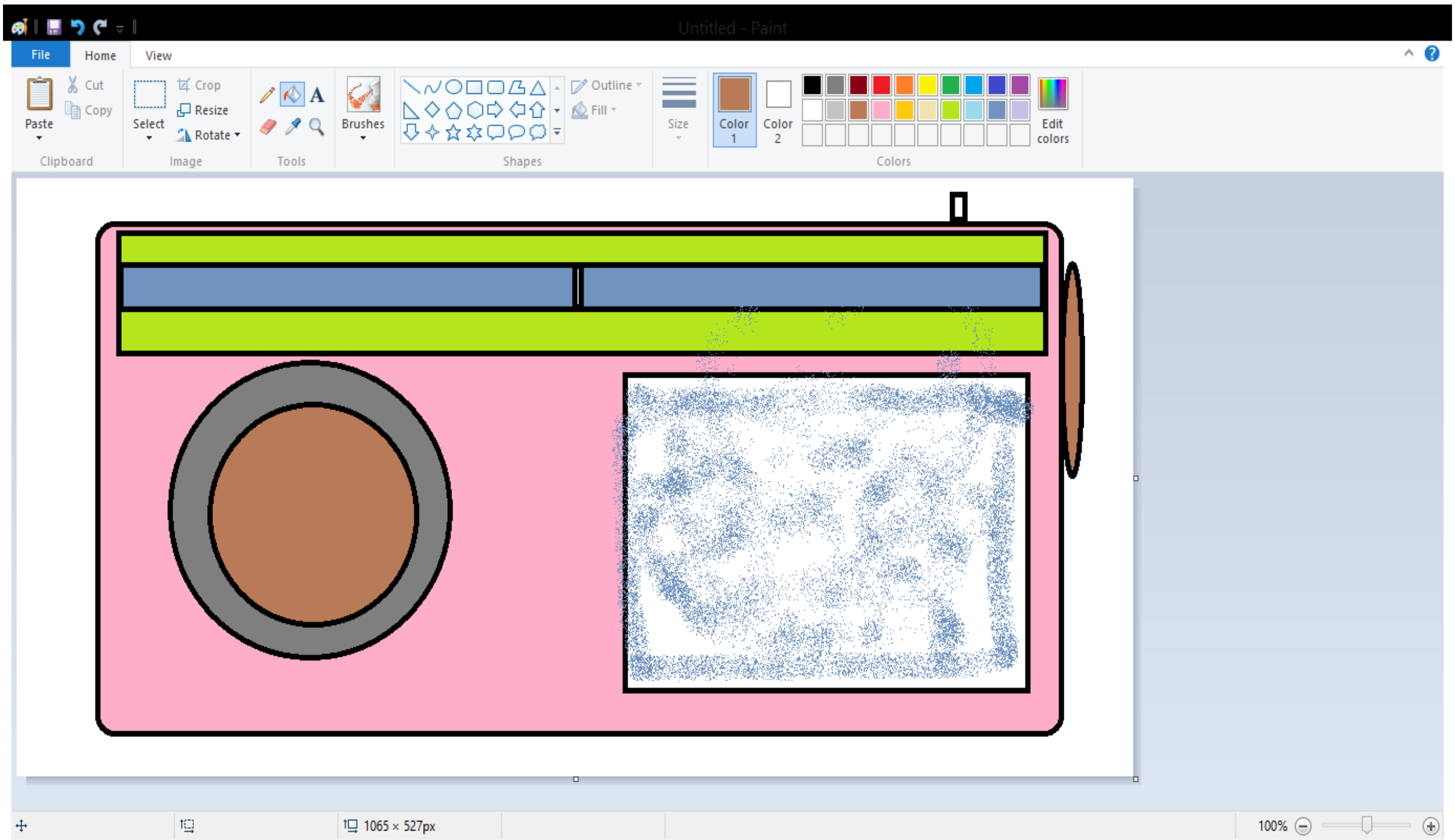

Paint: پروګرام د وینډو له اساسي پروګرامونو څخه ده چې د رسمونو،رنګمالی او ډیزاین لپاره استعمالیږي

د Paint پینټ پروګرام د خلاصولو طریقه لومړی په ستارټ بټن باندې کلیک کوو او په search box

کې ورته (paint) لیکو او وروسته انټر بټن وهو.

select په مدد کولای شو چې یوه مخصوصه ساخه انتخاب کړو

Crop په مدد کولای شو چې کوم ځای مونږه کار وي هغه دځان لپاره پرې کړو یایی crop کړو.

Resize په واسیطه کولای شو چې دیوه عکس یا د شکل اندازه کمه یا زیاته کړو.

Rotate په مدد کولای شو چې موږیوعکس یاهم یوتصویرد درجو په اندازه یوبل حواته کوږ کړو.

Pencil په مدد کولای شو چې موږ دخپلې خوښې لیکنه یا هم امضا وکړو خو هغه دپینسل په واسیطه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Eraser په واسيطه کولاسی شو چې که په يو شکل يا په يو عکس کې مو غلطي کړي وي هغه صفا کړو او له سره يې سم کړو

Fill with color په مدد کولای شو چې موږ يو عکس يا شکل ته رنګ ورکړو يعنې له رنګه يې ډک کړو

Color picker که چېرې ديوه تصوير يا کوم بل څه رنګ موږ خوښ شي نو ددې کمانډ په و اسيطه سره يې کولای شو چې په خپل عکس باندې يې افلای کړو

Text په مدد کولای شو چې په دننه شيف يا عکس کې دخپل ځان لپاره دليکنې لپاره يو textخلاص کړو يعنې په شکل کې ليکنه کولای شو

Magnifier په مدد کولای شو چې يوه مخصوصه ساخه دځان لپاره رانږدې کړو

Brush په مددکولای شو چې په مختلفوبروشونوسره ليکنه وکړو.

Outline shapeپه واسيطه کولای شو چې دعکس يا کوم بل شيف دځنډوساخه منظمه کړو يا يې ترتيب کړو

Fill په مدد کولای شو چې مختلفو شيفونويا عکسونو ته رنګ ورکړو.

Size په مدد کولای شو چې د برش لپاره دپراخوالي اندازه وټاکو،

Edit color په مدد کولای شو چې رنګونوکې تغيرات راولو.

Zoom in په مدد کولای شو چې ليکنه نږدې يا عاتِه کړو

Zoom out په مدد کولای شو چې ليکنه ليرې (وريا) کړو

Ruler خط کش راته وښايه يا يې بند کړو

Save:يو فايل په يوه ځای کې ثبتولی شو

Save as:باندې يو فايل په مختلفو ځايونو کې په مختلفو نومونو باندې ثبتولی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

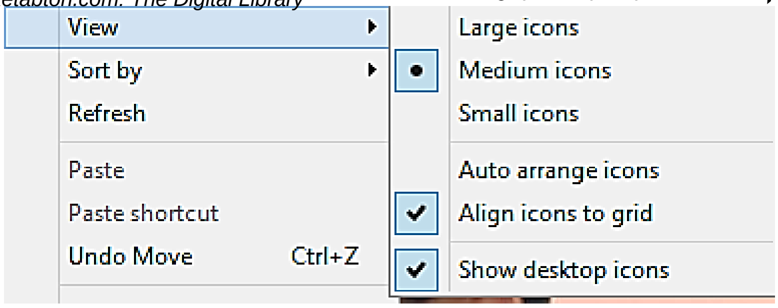

Large Icons

دلا رج ایکنز په واسطه موږدډیسک ټاپ پر مح تولي ایکنې عتولی شو.

Medium Icons

په واسطه موږ دډیسک ټا پ پرمخ ایکنز منځ میل کو لی شو یعني نه به ډېر عاټ وي او نه به ډ یر کو چني وي

Small icons

د دي په مرسته کولای شو چې په ډیسکټاپ باندي شکلونه کوچني کړو.

Auto arrange icons

په دې که علامه واچوو نو بیا موږ نه شو کولای چې ایکني له یو ځای ځخه بل ځای ته یوسو او که چیرته ایکنې په ډیسکټاپ باندي کډوډي (عیرې منظمي)وي نو په دې کې چې علامه واچوو تولي به په خپله منظمې شي.

Align icons to Grid

په دې که علامه واچوو نو بیا ایکنې به له یو ځای ځخه بل ځای ته ځي خو له لین ځخه به نه ووځي.

Show Desktop icons

که چیرې په دې کې علامه لګیدلي وي نو په د سکټاپ به ایکنې ښکاري او که علامه نه وي نو ایکنې به ورکې (پټې)وي.

Sort by

د دي په واسطه کولای شو چې ایکنې د الفبا په ترتیب منظمې کړو.

Refresh

په دې باندې کمپیوټر تازه کیږي که کله کمپیوټر کمزورې کیدو نو دا کمانډ یو څو ځله وهو شارټ کټ یې F5 بټن ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

CUT

که موږ یو قایل.ویډیو،تصویریا هر څه چې لیږو نو که کټ باندې یې وږو نو په لومړي ځای کې به نه پاتې کیږي او بل ځای ته به په مکمل ډول ځي که غواړو چې په دواړو ځایونو کې د پاتې شي نو بیا COPYباندې کلیک کوو .

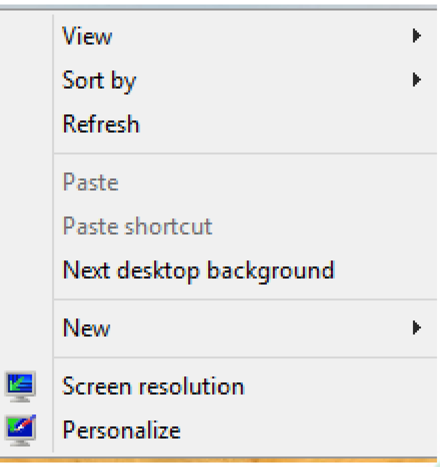

PASTE

د کټ کاپي نتیجې ته فیسټ وایي یاني که موږ کاپي یا کټ راخیستي وي نو کوم ځای ته یې چې وړو نو Pasteباندې کلیک کوو

Screen Resolution

په دې باندې د کمپوټر مانیټور (سکرین)ترتیبولی شو اندازه یې پرې عاتوو با یې پرې کوچنی کوو لیکل اندازه پرې منظمه کولای شو.

Personalize

Windows

ویندو ته ځکه ویندو ویل کیږي چې په هغه کې هرڅه دیوه کړکې په شکل خلاصیږي

:د کمپیوټر هغه برخه چې هلته ایکنز،کیډګیټس Icons, gadgetsپراته او یا چې په سکرین باندې عکس Disk Topثبت وي.

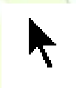

Mouse pointerیاCoarser

د موس شکل یا هغه نښه چې کار پرې کوو د کرسر په نوم یادیږي.

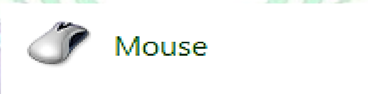

Scheme: په مرسته کولای شو چې د کرسر شکل بدل کړو

Snap to

کله چې په دې کې علامه واچوو نو که کوم شی deleteکوو یا یې saveکوو نو د yes NOبکسی ته به کرسر په خپله توپ اچوي

Hide pointer while Typing

که چېرې په دې افشن کې علامه واچوو نو کله چې په کمپیوټر ټایپینګ کوو نو کارسر به په خپله ورکیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Display pointer Trails:په دې کې علامه یا چیک مارک ولګوو نو د موس کرسر پسې به د ستایل لپاره اوږده لکۍ جوړیږي.

Show location of pointer when I press C T R key

که چیرې په دې افشن کې علامه واچوو نو چې کله کرسر رانه ورک شي نوچې کنټرول بټن ووهو کرسر به خپله راته اشاره کوي (ځان به درته ښايي)

کله که وغواړو چې کمپیوټر د سکرین یا پروجکټور سره وصل کړو نو د کیبورډ څخه ستارټ بټن نیسو او pوهو موږ ته به یو مینو ښکاره شي چې د هغې په مرسته یې په لاندې ډول ورسره ښلوو.

۱:**Disconnect projector**:که په دې کلیک وکړو نو پروجکټور به بند وي کمپیوټر په مانیټور کې به کار کوو.

۲:**Duplicat**:کمپیوټر او سکرین دواړه به کار کوي (دواړه به فعال وي)

۳:**extand**:پروجکټور یا سکرین او د کمپیوټر مانیټور به فعال وي خو د کمپیوټر په مانیټور به ټوله عملیې اجراء کیږي او په سکرین یا پروجکټور به یوازې د disk tap چې کوم تصویر ثبت وي هغه به ښايي.

۳:**projector only**:د کمپیوټر مانیټور یا سکرین به بند وي ټوله عملیې به د سکرین پروجکټور په پرده ښکاري.

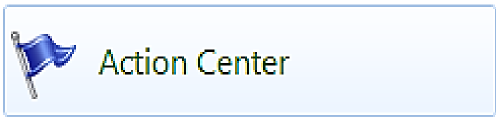

کې موږ ته هغه پیغامونه مخکې له مخکې راځي چې کمپیوټر ته زیان رسوونکي وي او دو مشکلاتو په اړه خبرداری راکوي او دا مشکلات بیا د Trouble shouting په مرسته خل کولای شو

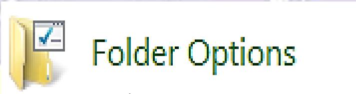

Open each folder in the same window:که چیرې په دا افشن کې علامه ولګوو نو هر فولډر فایل به په یوه ویندو(کړکی)کې خلاصیږي.

Open each folder in the same window: که چیرې په دا افشن کې علامه ولګوو نو هر فولډر فایل به په ځانته ځانته ځانګړي ویندو(کړکی)کې خلاصیږي.

Single click to open on item: که پدې افشن کې چیک مارک ولګوو نو هر څه به په یوه کلیک سره خلاصیږي.

Double click to open item (single click to select: که پدې افشن کې چیک مارک ولګوو نو هر څه به په دوو کلیکونو سره خلاصیږي او په یوه کلیک سره به صرف انتخابیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Show Handler in preview pan: که پدې افشن کې چیک مارک ولګوو نو هر فایل باندې چې

موږ کلیک کوو نو هغه به راته په ځنګ کې راته ښايي.

د دې کمانډ په مرسته کولای شو چې د کمپیوټر ډراوونو ته پاسورډ یا کوډ ولګوو.

Recover keyهغه کیلي ده چې که هغه پاسورډ درنه هېر شوی وي چې ډراوونو ته مو ورکړی وو نو دا کیلی به په یو ډراوو کې درسره وي او د دې په مرسته یې خلاصولی شی.

1که وغواړو چې ټاسک بار خلاص کړو نو ښی طرف (Right) کلیک کوو او وروسته personalize ته ځو ټاسک بار به چپ طرف لاندې خوا کونج کې موجود وي disk top لاندې خواکې کې هم موجود وي.

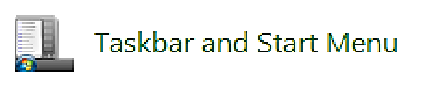

د Task Bar په اړه لنډ معلومات .

Task Bar appearance

- Luck the task bar په واسطه ټاسک بار کولب کولای شو.
- Auto-hid- the task bar که په دې کې علامه وي نو ټاسک بار د ورک وي او که کرسر ورنيږدې پخپله به راښکاره کیږي
- Use small icons په ټاسک بار کې دې ایکنز کوچني وي.

2 Task Bar location on screen : په دې سره د ټاسک بار موقعیت ټاکلی شو(لاندې پورته چپ طرف ښي طرف) بیولی شو.

3 Restor de fault icon behaviour : که په دې باندې کـلـیک وکړو ټول تاثیـرات دې عادي خالت ته راشي.

Power of actions

⇐Switch user: په دې سره بل user ته انـتـقـال کولای شو.
⇐Log off: که دې سره کـلـیک وکړو نو معلـومات هم ختـمولای شي ورسره. او کمپیو تر به بند وي
⇐Lock: په دې سره که په کمپـــیـوټر کې پاسورډ لګیدلی وي نو کـولـب به شي.
⇐Restart: په دې باندې خپل کمـپـیوټر یو ځل بند شي او بیرته به په خپله چلاند شي شو.
⇐Sleep: په دې باندې ئې خپل کـمـپـیـوتـر خوبیاولی کولای شو.
⇐Hibernate: که په دې باندې کلیک وکړو عـمـلـیې دې جریان ولري خو کـمـپـیـوتـر به بند وي او کوم پروګرامونه چې خلاص وي هغه به په هماغه ځای باندې ولاړ وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

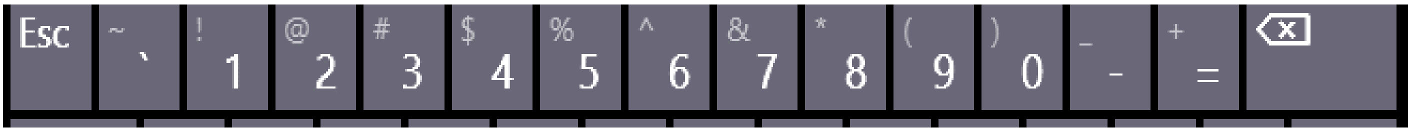

⇐Q ⇐ ض	W ص	E ث	R ق	T ف	Y ع	U ع	I ه	O خ ځ	P ح څ	[ج	] چ
A ش ښ	S س ۍ	D ی ي	F ب پ	G ل أ	H ا آ	J ت ټ	K ن ڼ	L م ة	; ک :	' ګ ؛	Enter
Shift	Z ئ ظ	X ط ي	C ز ژ	V ر ء	B ذ	N د ډ	M ړ ؤ	, و ،	. ږ ،	/ ږ .	SHIFT
CTRl	FN	ST	ALT	نــــــورولي قربان						ALT	CTRL

کله چې د کيبورډ په يوه بټنه کې دوه توري راغلي وي نو که غواړو چې دويم توری وليکو نو شيفټ نيسو هماغه بټن وهو نو دويم بټن وهل کيږي.

او که په انګليسي کې يو توری په غاټو ليکو نو Shift نيسو او کوم بټن چې ووهو نو هغه عدد په په غاټو ليکي.

که چيرې د کيبورډ ژبه انګليسي څخه پښتو ته او يا بلې ژبې ته بدلوو نو ALTنيسو او وروسته Shiftبټن وهو نو ژبه به په اتومات ډول بدله شي.

او که چيرته د انګليسي توري له غاټو څخه وړو او له وړو څخه غاټو ته اړوو نو د کيبورډ څخه Caps lock بټن وهو.

او وغواړو چې د کمپيوټر رڼا تيزه يا کمه کړو نو د Fnبټن 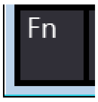 نيسو او ايرو بټن پاس او لاندې بټن وهو 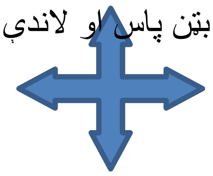

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library